

G á s p á r M a r g i t igazgatónő Elvtársnak,

B u d a p e s t .

Szives engedelmével értesitem Igazgatónő Elvtársat a következőkről:

Miután éves szerződésem nem volt, a Népművelési Minisztérium színházi főosztályának rendelkezése értelmében, szakmai meghallgatás /kategorizálás/ végett, a Nemzeti Színház bizottsága elé lettem berendelve, melynek tagjai: Major, Rátkai, Both Béla és Benkő Gyula elvtársak voltak.

Dacára három évtizednél több színházi multamnak, örömmel tettem eleget berendelésennek, mert tudtam, hogy ez csak eredményre vezethet és meghallgatásom művészi kiértékelése szerény önkritikám mellett, a mult művészi teljesítményeimet figyelembe véve csak megfelelő lehet.

Circa 20 percig történt meghallgatásom után, a bizottsági tagok megelégedését és tetszésnyilvánítását vallhattam magamnak, miután az nyíltan /spontán/ megtörtént. A Bizottságnak családi körülményeimet is előadtam és Major igazgató elvtárs a meghallgatásom után, kérdésemre, hogy mi lesz velem jövőre, a folyosón négy szemközt kijelentette szószerint: "Javaslatunk budapesti színházhoz szól."

A továbbiakban az Ifjúsági Színház panflejtjén alkalman volt Benkő elvtárral beszélgetni és személyem felől kijelentette: az ügyem fix, szerződésem lesz, nyugodt lehetek, mert a bizottság előtt teljes megelégedésre végeztem.

Ugyanezekben a napokban történt: Murányi Lili kartársnóm gratulált, kérdeztem, hogy mihez. Kijelentése szerint, értesülései alapján jövőre jól elkies helyezve. Hogy ezt a hirt kitől hallotta, kérdésemre nem kaptam választ.

Mindezek után a Népművelési Minisztériumtól express értesítést kaptam, hogy szerződtetésem ügyében jelenjek meg az Uttörő Színháznál. Ez az értesítés tehát alátámasztotta az eddig hallottak valódiságát és a Bizottság kedvező javaslatát, mert ennek az alapján történt a Minisztérium intézkedése.

Az Uttörő Színházban történő megjelenésemkor az igazgató elvtársak tanácsa kérdést intézett hozzám, szószerint a következő: "Vállalnám-e egy esetleges vidéki színházhoz való teljesítését". Válaszom az volt: Miután hivatásomnak akarok élni, természetesen, hogy ha az anyagiakban is összeegyeztethető, tekintve családi körülményeimet. Erre cca 1.500.-Ft. körüli gázsiról tárgyaltunk, mire megkértek, hogy pár percre fáradjak ki, de ne távozzam el. Cca 5 perc múlva visszahívtak s a következő



kijelentést hangzott el: /Hogy ezt pontosan ki mondta, arra nem emlékszem/ "Beosztása Miskolc, 2 órára jelentkezzen itt, Bozóky igazgató elvtársnál!" Ez meg is történt. Bozóky elvtársnál, ahol nevem egy jegyzékben fel volt tüntetve, tárgyalásunk után nevem mellé beírta előttem az 1.500.- Ft-os gázsit. Azt kérdeztem, hogy ez fix-e, mire ő válaszolta: hogy nem, csak akkor lesz fix, ha a minisztérium jóváhagyja. Nyugodtan távoztam tehát, mint akinek a szerződtetése rendben van. Cca 5-6 nap múlva Bozóky elvtárs magához kéretett a Művészek Házába és bejelentette, miután gazdasági vonalai oly formán alakultak, hogy részemre legfeljebb 1.200.- 1250.- Ft. gázsit tud biztosítani, de ő maga is belátja, hogy ez az összeg kevés ahhoz, hogy kétfelé megélhessünk, megadja a jogot arra, hogy más igazgatóval is vegyem fel a tárgyalást, - de függetlenül ettől, ő továbbra is figyelembe veszi szervezésénél személyemet, természetesen csak fenti összeg erejéig.

Miután a budapesti igazgatók ekkor már szervezésükkel készen voltak, így Téry igazgató elvtárral vettem fel a tárgyalást, melynek eredménye az volt, hogy ő minden további nélkül az általam kért gázsit megadja. Függetlenül attól, hogy Lontay István elfogadja-e ajánlatát vagy nem, miután Téry előzőleg erre a beosztásra Lontayt igényelte. Ezt a tényt, hogy személyemre Téry igényt tart, bejelentette ugy illetékes helyen, mint Bozóky igazgató kartársának.

Miután köztudomásúvá vált, hogy Lontay nem megy Debrecenbe, így biztossá vált debreceni szerződésem, annál is inkább, mert egyik este a Művészek Házában, hol özv. Matányné Sándor Böske stb. kartársak társaságában ülve, Borvető János odajön hozzám és azt mondja: "Téryvel most beszéltem, azt mondta és üzeni, : ulj nyugodtan a helyeden, mert ügyed rendben van, nem Lontay, hanem te mész Debrecenbe.

Reakövetkező napon Fodor igazgató elvtárs /Honvéd Színház/ emlékezve az Uttörő Színházban történt tárgyalásra, megkérdezi tőlem, mennyiért maradnék Pesten, mire kijelentettem, hogy idehaza szívesen 1.200, esetleg 1.100 Ft-ért is. Hogy miért kérdezte tőlem ezt Fodor elvtárs, azt nem tudom, csak másnap hozzám jött a Művészek Házában és ezt mondta szószerint: "**Beregi**, magának szerződése van Debrecenben, tárgytalan a tegnapi esti érdeklődésem. Az ezt követő szombati napon a minisztériumban találok véletlenül Téry ig.elvtárral, ki érdeklődésemre most már határozottan kijelentette, hogy hétfőre megkapom a hivatalos értesítést is. Másnap, vasárnap este Erdődy Kálmán hozzám jön, mint Téry hirhozója és a következőket mondja szószerint: " Téry nem is tudja hogy mondja meg Neked, de sajnos azt üzeni, hogy kiestél a listából személyi változások miatt. Másnap Téryvel a minisztériumban tárgyaltam és megkérdeztem tőle, miért lettem törölve, mikor Lontay sem megy /mert ez volt eredeti megállapodásunk/ Megmagyarázta azzal, hogy neki egy személyre még szüksége volt, de a pozitív hőse miatt Bicskei-ék személyében házaspárt kellett szerződtetnie, valamint Pécsről Temesvári Szabót is át kellett venni, így estem én ki. De ő mindent elkövet, hogy szerződésem most már valahol legyen, ha nem sikerül, nem ő lesz az oka. Ezt a tárgyalásunkat később Gellért



Lajos előtt is, ki ott rögtön érdeklődésben interveniált művészi vonalon, megismételte. Érveit el kellett fogadnom, természetesen most már Bozókynál az én helyem már be lett töltve, mert úgy ő, mint mindenki a szakmában úgy értesült, hogy az én szerződéssem fix.

Ezek után látogatást tettem Szendrő elvtársnál /Belvárosi/ valamint Horvai elvtársnál /Uttörő/, mely utóbbinál háromizben lettem visszarendelve, miután egy személy szerződésének még kétes volt, de a végén az is kedvezőtlenül döntött el reám nézve, miután én második helyen voltam. kontemplálva.

Az utána következő napokban találkoztam Hont ig. elvtársal, kinek elmondtam a velem történeteket, mire az ő véleménye alapján tettem meg észrevételemet a miniszteriumban Berczeller elvtársnál, ki megértőleg vette tudomásul bejelentésemet azzal a megnyugtatóssal, hogy valamit az ügyben csinálni fog. Ismerve Berczeller elvtárs elfoglaltságát, jóindulatát, emberi magatartását, mely minden vonalon csak a jót igyekszik nyújtani az arra érdemes művészeknek, megnyugtató, úgy, hogy ebben az ügyben őt további munkájában nem akarom zavarni.

Itt kell még megjegyezni, hogy határozott értesílésem szerint Major igazgató elvtárs a meghallgatásomkor távollétben olyan kijelentést tett szó szerint: "Ezt az embert pedig ide kellene venni a Nemzeti Színházhoz, esetleg 2-3 hónapi studio működésre, mert az amit csinál, komoly rutinra vall, csak a régi stílt le kellene kissé csiszolni". Major elvtárs természetesen abban a hiszemben van, hogy nekem szerződéssem van.

Egyet jegyezhetek csupán meg igen tisztelt Igazgató elvtársnak. Ha én, mint régi baloldali ember, 1944-ben a gyászos emlékü kamara elé kerülök, nem volnék az élők sorában. Ugy érzem tehát, hogy ma, amikor az én szabadságom s emberi tekintélyem tisztán áll a szocializmus haladó szellemében, jogom van azon a pályán dolgozni és gyermekeimnek kenyeret keresni, mely pályára demokráciánk élművészei és szakmai irányítói, mint bizottsági tagok, alkalmasnak minősítettek.

Alkalmam volt Önt, Igazgató elvtárs, mint csendes szemlélője megismerni és figyelemmel kíséreni azt az emberi szeretetet, amit tagságával szemben tanusít, ezért bátor vagyok Önhöz fordulni, hogy ezen ominozus ügyet nagy elfoglaltsága mellett is, tegye magáévá. Igéretem csupán annyi, : "Nem leszek reá értmentelen" Örömmel tartoznék az Ön színházához is, hol teljesíteném megelégedésre a reám bizott feladatokat.

Megkülönböztetett tisztelettel:

Budapest, 1950. augusztus 30.

x Bónólag